

Norsk forening for palliativ medisin

DEN NORSKE LEGEFORENING

Medlemsbrev i Norsk forening for palliativ medisin (NFPM) 4/22

Kjære alle medlemmer i NFPM

Nok et år går mot slutten, og vi i styret kan se tilbake på et innholdsrikt år før vi løfter blikket og tar fatt på et nytt. Vi er stolte over å se all den viktige aktiviteten som foregår i miljøet vårt nå! Landskonferansen er tilbake som et fysisk samlingspunkt for miljøet, oppfølgingen av stortingsmeldingen er godt i gang, handlingsprogrammet er under revisjon, og sist, men ikke minst; det foregår mye forskning og gode prosjekter både på nasjonalt og internasjonalt nivå. Palliativ medisin i Norge har vokst frem som et eget fag. Vi har vår egen filosofiske og historiske forankring, vår egen identitet og snart en egen medisinsk spesialitet. Vi har oppnådd mye sammen. Det er mange som har bidratt i denne utviklingen, flere enn kan nevnes her, men i dag syns jeg vi skal tenke litt ekstra på de som startet, gikk foran og viste vei.

God jul alle sammen!

Hilsen Anne

Invitasjon til å foreslå kandidat til EAPC board:

NFPM er medlem av EAPC og ved EAPC-kongressen 2023 skal det velges nytt styre. I denne forbindelse inviteres dere alle til å foreslå ny representant fra Norge. Vi mener at det hadde vært en fordel for oss som medlem av EAPC at den norske representanten har nær kontakt med oss i NFPM og NPF. Det er også lov til å melde sin interessert for vervet.

Send ditt forslag til: medlemsansvarlig.nfpm@gmail.com

Som medlem av NFPM kan du registrere deg i EAPC gratis, og oppnå medlemsfordeler: [Join/Renew as an Associate Member - European Association for Palliative Care, EAPC \(eapcnet.eu\)](https://www.eapcnet.eu/Join/Renew%20as%20an%20Associate%20Member)

Nytt om oppfølging av stortingsmelding 24 (2019/2020):

Spesialiteten palliativ medisin: Arbeidsgruppen som jobber med læringsmålene for den nye spesialiteten palliativ medisin ferdigstiller sitt forslag i disse dager. Deretter vil dette gå til en høringsrunde i regi av helsedirektoratet, som vil utarbeide de endelige læringsmålene. Gruppen har jobbet godt og effektivt under kyndig ledelse av Anne-Tove Brenne og Marie Thoresen (Hdir). Arbeidsgruppen har ellers bestått av Dagny Faksvåg Haugen, Anja Lee, Sigve Andersen, Nina Aass, Peder Broen, Victoria Ystborg Gjerpe og Anne Fasting.

Nytt om palliasjon til barn og unge:

Barnepalliasjon har fått mye oppmerksomhet denne høsten grunnet NRKs avsløringer om pengebruken til den private stiftelsen Foreningen for barnepalliasjon. Det øremerkede tilskuddet på 30 mill årlig i perioden 2020-22 ble gitt av den forrige regjeringen for å etablere og drifte Norges første barnehospice i Kristiansand, på tross av at et samlet fagmiljø og et flertall av brukerorganisasjoner mente at det heller burde satses på etablering av barnepalliative tilbud i den landsdekkende, offentlige helsetjenesten.

I forbindelse med forhandlingene om statsbudsjettet besluttet regjeringen i slutten av november å omdirigere 30 mill til barnepalliative team i spesialisthelsetjenesten:

https://www.nrk.no/sorlandet/statsbudsjettet_omdirigerer-30-millioner-kroner-fra-lindrende-enheter-1.16200287

Nå venter fagmiljøet spent på hvordan RHFéne vil fordele disse ressursene. Videre har regjeringspartiene i samarbeid med SV besluttet at barnepalliasjon skal inn i Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2023. Vi håper dette vil medføre en langsiktig satsing på oppbygging av dette nye fagområdet i Norge.

Vi minner om at den **4. nasjonale barnepalliasjonskonferansen** finner sted på Gardermoen 20-21. mars 2023 i regi av Fagfokus AS.

Programmet er laget av Nasjonalt tverrfaglig kompetansenettverk for palliasjon til barn og unge (www.palliasjontilbarnogunge.no) og kan leses her:

<https://fagfokus.no/konferanser/barnepalliasjon/>

Blant inviterte foredragsholdere er Professor Lorna Fraser fra Cicely Saunders Institute ved Kings College, London, pensjonert overlege og professor Kjell Erik Strømskag, overlege Aart Huurnink, og kolleger fra Sverige, Finland og Danmark. Det er med andre ord et rikholdig og variert program, slik det må være på Norges

viktigste, tverrfaglige møteplass for alle som jobber med barn og unge i palliative forløp.

De regionale teamene har etablert et tverrfaglig kompetansenettverk som du kan lese mer om her: <https://www.legemidlertilbarn.no/palliasjon/Sider/default.aspx>

12th International Seminar of the European Palliative Care Research Centre

Det tolvte PRC-seminaret gikk av stabelen i Århus 16.-18.november 2022. PRC er et europeisk forskningscenter bestående av både internasjonale og nasjonale forskningsentra som samarbeider.

Det var et viktig og rikholdig seminar-program, med fokus på implementering og implementeringsforskning, livskvalitet og symptomlindring. PRC har flere multisenter-studier gående, og slikt samarbeid er viktig for å få god evidens i faget vårt. MyPath er et slikt samarbeidsprosjekt som har fått EU-midler, og går ut på å utvikle en elektronisk oppfølgingsmetode for kreftpasienter. Dette blir det spennende å følge med på videre.

Vi vil også spesielt nevne professor i palliativ forskning Luc Deliens fra Brussel, som holdt et innlegg om hvordan man skal skape mer kapasitet for palliasjon i samfunnet. Deliens mottok G.W Hanks pris på fredag 18. november. Gratulerer!

Vi vil også trekke frem alle de gode bidragene fra våre norske kolleger som bidro med flere muntlige innlegg og postere.

PCR var et møtested for tidligere deltakere av det nordiske spesialistkurset i palliativ medisin: NSCPM fra alle de nordiske landene. Det var godt oppmøte, også med tidligere deltagere fra Norge. Det var samtaler omkring hvilken utvikling som har vært i palliasjon i de respektive landene. Videre var det diskusjoner om hvordan vi i framtiden kan opprettholde godt samarbeid med kolleger på tvers av landegrensene, nå da NSCPM starter for siste gang i 2023. Å arbeide innen forskning på det palliative feltet og delta på nettopp konferanser som PCR, er viktige møtesteder. Vi vil i tillegg diskutere og ønske oss en nordisk palliasjonskonferanse for leger. Det er uansett åpenbart at vi har alle kan dra nytte av erfaringer fra kolleger i nabolandene. Referat fra møtet vil bli delt i medlemsbrevet når det er tilgjengelig.

Ellers var konferansehotellet
lokalisert ved siden av museet
ARoS, som var vel verdt et besøk:

Nordisk spesialistkurs i palliativ medisin 2023-2025

I januar 2023 annonseres det 11. og siste Nordisk spesialistkurs i palliativ medisin. Vi oppfordrer legespesialister som er i gang med tellende tjeneste til Kompetanseområde palliativ medisin, til å søke plass på kurset.

Styringsgruppen for Nordisk spesialistkurs i palliativ medisin (NSCPM) planlegger et siste kurs 2023-2025. Sverige har trukket seg fra dette nordiske samarbeidet fordi de nå har godt etablerte, nasjonale kurs. Danmark, Finland, Island og Norge vil sammen arrangere et siste, felles kurs før overgangen til bare nasjonale kurs.

Spesialisering i palliativ medisin i Norden

NSCPM oppsto ut fra et felles ønske om å kunne utdanne leger på spesialistnivå i palliativ medisin i de nordiske land. Siden oppstarten i 2003 har det vært gjennomført ni kurs, og det 10. fullføres våren 2023. Evalueringer har vist at kurset har hatt stor betydning, både for den enkelte lege og for fremveksten av palliativ medisin som fag i Norden. Palliativ medisin er nå etablert som påbyggingsspesialitet i Sverige og Island og som formelt kompetanseområde i Danmark, Finland og Norge. I Norge er det vedtatt at palliativ medisin skal bli en spesialitet. En arbeidsgruppe oppnevnt av Helsedirektoratet har i høst utarbeidet et forslag til læringsmål og læringsaktiviteter for spesialiteten. Forslaget vil bli sendt på høring våren 2023, og det er håp om at de første LIS kan begynne sitt spesialitetsløp i palliativ medisin i 2024.

NSCPM 2023-2025

Leger som har oppnådd godkjenning i Kompetanseområde palliativ medisin, vil etter all sannsynlighet komme inn under en overgangsordning til den nye spesialiteten, og kunne fungere som veiledere. Selv om detaljene for en slik overgangsordning enda ikke er vedtatt, vil NFPM oppmuntre alle leger som er i gang med et utdanningsløp til kompetanseområdet, til å fullføre dette så snart som mulig. Legespesialister som har fullført eller er i gang med tellende tjeneste til kompetanseområdet, men mangler kurset, oppfordres til å søke plass på kurset. Vi vet enda ikke hvor mange plasser Norge vil få på dette siste kurset, men det vil uansett bli flere enn før, fordi Sverige ikke er med. Søkere fra godkjent utdanningssted vil bli prioritert.

Søknadsskjema: Blir lagt ut på NFPMs nettside i januar 2023.

Søknadsfrist: 15. mars 2023.

Kursprogram og informasjonsbrosjyre: www.nscpm.org

Kontaktpersoner: Dagny Faksvåg Haugen dagny.haugen@helse-bergen.no og Eva Gravdahl eva.gravdahl@ahus.no, representanter for NFPM i styringsgruppen for NSCPM

Inntrykk fra Nordisk kurs - Naantali 21-25/11/22

I slutten av november var gjengen med leger som går nordisk spesialiseringskurs i palliativ medisin samlet igjen. Denne gangen i Naantali Finland, også kjent som Mummidalen. Dette var fjerde av seks moduler, i kurset som er det tiende siden kursene startet i 2001-2002, det nest siste som arrangeres, og det siste kullet der alle de nordiske landene er representert. Her er noen korte inntrykk fra kurset fra de norske kursdeltakerne. En kombinasjon av fly og tog, buss eller ferge måtte til for å nå det avsidesliggende spahotellet ved den finske sørkyst. Bagasje problemer og forsinkelser utfordret oppstarten, men med prisverdig innstilling etter ombookinger og ankomst nærmere tre om natten for de fleste av oss var nesten alle deltakerne på plass mandag morgen, om enn med noe trøtte tryner. Deltakerne har nå etter tre moduler blitt mer kjent med hverandre, dette gjør diskusjonene stadig mer givende, og letter det å åpne seg for hverandre om utfordringer. Tema denne gang var livets slutt, «audit», selvivaretagelse og etisk refleksjon. Forelesere lykkes i å engasjere deltakerne, men enda mer gruppearbeid var savnet.

Neste kursmodul blir i Helsingør i Danmark i januar, før avslutning i Stockholm i april 2023. Med de to siste modulene for dette kullet går denne flotte muligheten for nordisk erfaringsutveksling mot slutten. Vi er håpefulle i ønsket om etableringen av en nordisk konferanse i palliativ medisin for leger, hvor nettverket av kurskomiteer og nasjonale foreninger, alumni og andre interesserte kan benyttes for å bevare en nordisk arena for faglig utveksling for leger som jobber med palliasjon. Interessen virker tydelig både blant nåværende deltakerne og kurskomiteene. Både vi og våre nordiske kolleger ser også med spenning mot spesialiteten i palliativ medisin som er under opprettelse i Norge.

Mvh

Kristian Jansen, Anne Gina Schie Berntsen, Anne-Tove Brenne, Hanne Mayo, Hege Foerster, Heidi Larsen Abildgaard, Maria Fykerud Hammarlund, Olav Yri, Kjersti Hornslien

Viktig forskning om subkutan smertelindring!

Palliativt senter på Ahus gjennomfører nå en studie om subkutan vs intravenøs symptomlindring til palliative pasienter. Hovedprosjektet er en RCT hvor man sammenligner subkutan med intravenøs morfininfusjon/smertepumpe til palliative kreftpasienter med behov for overgang fra tabletter til infusjon. Retningslinjen for morfininfusjon tilsier at subkutan er bra nok, men her mangler det god forskning. I forbindelse med studien har man sett mange ulike tradisjoner for hvordan smertepumper startes og doseres. Dette har avstedkommet et ønske om å undersøke praksis nærmere i en spørreundersøkelse

Vi i styret mener dette er svært viktig og nyttig forskning og håper mange har anledning til å svare på undersøkelsen som tar 5-10 minutter. Klikk på lenken!

<https://nettskjema.no/a/smertepumpe>

Kodegruppens arbeid

Kodegruppen består av leger som jobber innenfor palliasjonfaget, og er representert fra helseregionene og NFPM. Formålet er å bidra til korrekt og lik bruk av koder i spesialisthelsetjenesten.

Vi tar gjerne imot spørsmål knyttet til takst- og kodebruk, både av konkret og praktisk art, men også av mer prinsipiell art.

Henvendelser kan rettes til kode gruppens leder:

Torstein Hagen Michelet,

e-mail: torstein.hagen.michelet@ahus.no

E-læringen

Mange av dere kjenner til E-læringen foreningen har, med tilgang via legeföreningen og NFPMs hjemmeside. De tilgjengelige modulene vises i Coursebuilder, E-læringsplattformen legeföreningen benytter . Vårt årsmøte i 2021 vedtok å avslutte bruken av Coursebuilder og heller gjøre det enklere tilgjengelig som vanlige presentasjoner på hjemmesiden uten at det går gjennom legteforeningens system. Senere fikk vi vite at legeföreningen heller ikke fortsetter med Coursebuilder, men skal over på en ny plattform fra 01.01.23, så det passer ganske bra.

Vi viderefører alle nåværende moduler som da blir å finne som vanlige presentasjoner på hjemmesiden fra januar. enkelte må bearbeides litt da vi ikke lenger vil ha mulighet for oppgaver i den formen Coursebuilder har men innholdet blir det samme.

E-læringsgruppa vil over nyttår se på hva vi skal gjøre videre mht oppdatering og nye moduler, og ta det opp i styret i NFPM.

Kom gjerne med innspill som vi kan ta med i diskusjonen videre. ***Er det behov for den? Er kvaliteten god nok? Blir den brukt? Evt ønsker om nye tema?***

Hvis vi bestemmer oss for å satse videre på E-læringen, vil vi også gjerne ha ideer til hvordan vi kan gjøre den mer kjent slik at flere kan dra nytte av den.

Kontaktperson: Målfrid Bjørgaas, bjml@sus.no.

Rørskurset 2023

Det er nå mulig å melde seg på Rørskurset 2023 ! Kurset er beregnet for leger som arbeider i palliativ medisin, både i spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten.

Det er begrenset antall plasser på dette arrangementet så ikke vent med å melde dere på!

Mer informasjon og påmelding tilgjengelig på denne lenken:

<https://sites.google.com/site/roeroskursetnfpn>

Internasjonal palliasjon

NFPM er medlem av IAHPC (International Association for Hospice & Palliative Care) og mottar månedlig nyhetsbrev. Siste nyhetsbrev fra desember 2022 kan leses på IAHPC hjemmeside ved å følge denne lenken:

[December Newsletter - International Association for Hospice & Palliative Care \(hospicecare.com\)](https://www.hospicecare.com/newsletter)

I dette nummeret er det blant mye annet to interessante innlegg om palliasjon i Bangladesh. Det ene er en såkalt Special Advocacy Report med overskrift: Radical change is needed in Bangladesh der Dr. Farzana Khan beskriver utfordringer med å sørge for palliative tjenester til eldre og i flyktingeleire som Rohingya. Med 166 mill innbyggere og ca 15 mill over 60 år ser en for seg store utfordringer i årene som kommer ettersom andelen eldre der også vil øke.

Vanskeligheter med tilgang på essensielle opioider og få etablerte palliative enheter og team er blant utfordringene.

Dette blir også tatt opp i det neste innlegget:

[Satisfaction with care provided by home-based palliative care service to the cancer patients in Dhaka City of Bangladesh: A cross-sectional study - Biswas - 2022 - Health Science Reports - Wiley Online Library](#)

Hold av datoen:

★ 10. -12. mars 2023 Røroskurset. Påmelding starter nå, følg også med på NFPM hjemmeside!

<https://sites.google.com/site/roeroskursetnfpn>

★ 20. - 21. mars 2023

<https://fagfokus.no/konferanser/barnepalliasjonskonferansen-2023/>

★ **15. - 17. juni 2023**

EAPC-kongressen:

Rotterdam 15-17.juni

Abstract submission 15. oktober, mulig utsettelse

<https://eapccongress.eu/2023>